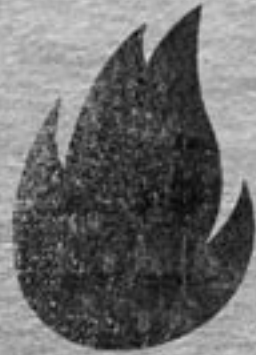

literair

tijdschrift

Lava

11.3

Xander Michiel Beute

Estelle Boelsma

Alvert Kostverloren

Sylvie Marie

Anke Scheeren

Luc Vandaele

Igor Znidarsic

Interview met Thomas Möhlmann

Luc Vandaele

ULRIKE DANST

Alvert Kostverloren

GEDICHTEN

Anke Scheeren

BLOEDZUSTERS

Interview

MET DICHTER THOMAS MÖHLMANN

Igor Znidarsic

DIEPGEVROREN MAKRELEN

Estelle Boelsma

GEDICHTEN

Xander Michiel Beute

DEERRL OR RET

s Ivie Marie

í o ree d s / nes in e eten n ten

n e5 TiPh

o sn 5n sn nes its ï sn o ism s e e Pi ns iin en t s YYP isn 5n

ULRIKE DANST

Zij (aan de overkant van de tafel), wulps lachend en toch teder, met een kapsel als La Loren, zij staart naar haar lege glas.

Hij (dat ben ik) voelt de gladde, natte hals van de fles als hij die uit de emmer tilt, de glazen romp tikt obsceen tegen de ijsblokjes, druppels vallen op het servet dat over de rand van de emmer is gedrapeerd.

‘Nog wijn, Ulrike?’ Het klinkt als een vloek want champagne is geen wijn, champagne is champagne.

Haar lippen zwellen als de schaamlippen van een hitsige poes. De champagne klokt, kolkt in de roemers, het schuim over de rand wellend.

Hij (ik dus) fluistert: ‘Ulrike...’

Zij (Ulrike dus) lacht.

Van de andere kant van het etablissement klinkt muziek, maar dat horen zij (wij) niet. De zanger verheft zijn stem – de leadzanger is een tenor met teveel Carusogehalte en klinkt als Digno Garcia middenin een aanval van astma – maar dat horen zij niet. Dat horen wij niet.

De schuimende wijn smaakt zoals schuimende wijn van een zekere Franse wijnstreek móét

smaken. Fris met een tinteling op de tong en een krijtsmaak tegen het verhemelte.

Mensen applaudisseren en de mislukte tenor gaat met de pet rond.

‘Dat moesten ze verbieden,’ zegt hij, zeg ik.

‘Wat?’ vraagt zij, vraagt Ulrike.

‘Met de pet rondgaan, schooien, bedelen, bietsen.’

‘Ah dat.’

De bottelier laat een nieuwe fles aanrukken.

‘Nog champagne, meneer?’ Hij tilt de op zijn kop staande fles uit de emmer en de volgende neemt zijn plaats in.

Zij (Ulrike): ‘Drink jij altijd zoveel?’

Hij (ik): ‘Dat hangt ervan af.’

Een vraag schiet mij door het hoofd: waarom zegt zij dat? Hoort dat bij het spel? Dat tinsen, dat plagen, dat eerste wolkje aan de smetteloze hemel. Ze drinkt zelf en kan er wat van – ze drinkt een paard onder tafel (denk ik).

‘Zomaar,’ zegt ze. ‘Ik mag dat toch vragen, niet?’

Het orkest speelt *Guantanamera* voor de derde keer en daarna bezondigt de mislukte tenor zich aan *L’amour est un oiseau rebelle* Habanera. *Non, jenerregretterien*

De kelner schenkt de glazen nog eens vol en zijn ogen haken zich vast aan Ulrike’s décolleté. Dan ruimt hij af, onhoorbaar als een kat.

‘Dans,’ zeg ik, vraag ik, smeed ik.

‘Staat dat op het programma?’ vraagt zij, de schone, Ulrike.

Hij: ‘Als je het niet probeert zul je het nooit te weten komen.’

Zij weer: ‘Ik houd niet van Bizet.’

En ik: ‘Wie wel?’

Ulrike: niets.

Ik neem haar bij de hand en trek haar zachtjes uit haar stoel. Zij maakt zich los alsof ze gaat zweven. Mijn hand glijdt over haar rug en mijn vingers vangen de sluiting van haar beha.

‘Schat,’ zeg ik.

‘Niet hier,’ zegt zij.

‘Dans,’ zeg ik. Mijn hand glijdt verder over de rubberen huid, stuit op de claviatuur van hard plastic en tikt de code in: D.A.N.S.

‘Dans, Ulrike!’

En Ulrike danst.

DE BLINDE ZEEMAN DUS

voor de goede orde dit gedicht
dat gaat over de blinde zeeman dus
niet over iemand anders die niet ziet
waarheen de golfslag en de wind hem voert

niet over het schip des levens dat
de dichter roerloos zingend op de klippen
stuk laat slaan terwijl hij snikkend toekijkt
nee, het gaat over een zeeman zonder zicht

zonder boodschap aan de sterren en de zon
bedobbert hij de donkere baren
vastberaden starend in het duister

de blinde zeeman dus hij weet niet beter
of hij vaart al jaren ongezien
bij nacht op weg naar huis terug

GOD MOMPelt NIET

met zijn kijkdoos voor het raam
tegen het licht wacht hij tot er
wat verandert in het uitzicht

roerloos de rivier
verlamd de vogels in het veld
wild en vee genageld aan de grond

verdomme dat heb ik weer
mompelt hij en schudt zijn
schepping op en neer

zo is het geen kunst hoor
bloed moet vlekken maken
suizen door de oren

hij buldert voor wat doof en
stom verloren gaat heb ik
geen goed woord over

BLOEDZUSTERS

Corina staat in haar ondergoed in de badkuip. Ze toont nergens de onhandigheid van een lichaam dat zich schaamt voor z'n bijna-naaktheid, maar Corina heeft dan ook weinig om zich voor te schamen. Haar lichaam lijkt op een schoongewassen wit laken dat precies op de juiste plaatsen opbolt in de wind. Vanaf het wc-deksel kijk ik toe hoe zij haar been op de rand van het bad plaatst, de bus met scheergel leegspuit en hoe ze door wrijving met haar hand de blauwe gel transformeert in wit schuim.

'Dat is toch iets wat beste vriendinnen doen, of niet?' had Corina met perfect gedoseerde achteloosheid gezegd. Corina wist dat s d' ' too oseer toP ttoP , igd s sg

afgezaagd, omdat zoveel anderen in films en boeken ons al waren voorgegaan, maar het bleef een indrukwekkend gebaar: voor een ander willen bloeden. Hoe meer ik erover nadacht, hoe meer ik ervan overtuigd raakte dat Corina en ik bloedzusters moesten worden. Dan zouden we een band smeden die net zo sterk was als tussen bloedverwanten. Nu had ik mijn eigen bloedverwanten niet zo hoog zitten, maar dat zorgde voor des te meer verlangen naar een intense band waar ‘voor altijd’ een voorrecht was in plaats van een genetische verplichting.

Twee weken lang bestookte ik Corina met subtiele hints hoe bijzonder het wel niet moest zijn om elkaars bloedzuster te zijn – Corina vond dat ik zeurde – tot ze morrend toegaf. In de voorjaarsvakantie zouden wij onze bloedband verwezenlijken. We gingen ervoor naar het bos, want het

Ze wilde er niets van weten. Met tegenzin liep ik met haar mee terug naar onze fietsen. We fietsen in een lange, zwiigende zucht naar huis, ik met één hand aan het stuur. Corina had gelijk gehad, het moest inderdaad gehecht worden.

Ik durfde het eerst niet toe te geven, maar het was een slecht teken. Ik had toch niet bepaald zuinig gebloed voor onze vriendschap, maar Corina had voor mij nog niet het allerkleinste druppeltje bloed verloren. Toen ik aandrong op een datum dat we terug zouden gaan naar het bos om de ceremonie volgens plan af te maken, zei ze – haar mooie, blauwe ogen vol ongeloof gevuld – dat ik nu onmogelijk nog van haar kon verlangen dat zij een mes in haar hand zou steken. Dat kwam hard aan, want ik verlangde het wel. Ze vond dat vrienden geen pijnlijke offers van elkaar hoorden te vragen. Wanhopig wilde ik haar uitleggen dat de mooiste momenten in mijn leven altijd een gouden randje van pijn hadden. Dat ik als vijfjarige mijn hart meerdere malen vrijwillig had laten verscheuren door het beeld van een vertrekkende Zwelgje en een zwaaiende Olivier B. Bommel. Dat de pijn geen afbreuk deed aan de schoonheid van zo'n moment, maar haar juist completeerde. Dat ik niets liever wilde dan zo'n mooi moment met haar delen. Maar nauwelijks had ik mijn mond open gedaan om die stortvloed aan woorden los te laten of ze zei dat ik op die manier niet veel vrienden zou maken.

‘Ik heb ook niet veel vrienden nodig,’ zei ik een beetje hulpeloos. ‘Ik heb jou toch?’

‘Ja ja, jij hebt mij en ik heb jou,’ zuchtte ze, alsof ik dat soms elke dag aan haar vroeg, wat niet zo was. Ze keek me peinzend aan. Ik bad dat elke ‘maar’ nu een stille dood zou sterven op haar tong. Toch zei ze: ‘Maar het is niet eerlijk om mij alleen voor jezelf op te eisen.’ De zin viel als een guillotine naar beneden. Mijn ontlichaamde kop rolde onder de salontafel.

‘Er zijn ook nog andere mensen,’ zei ze. Ik wist wel wie ze daarmee bedoelde. Een paar maanden geleden noemden wij hen nog ‘arrogante drollen’, maar Corina was met hen bevriend geraakt en sindsdien noemde zij ze ‘mensen’. Ik vond het volstrekt onbegrijpelijk. Mensen brachten drollen voort, maar uit een drol was naar mijn idee nog nooit een mens ontstaan.

‘Zo slecht zijn ze niet hoor,’ zei ze bits.

Vanaf nu, wist ik, zou alles anders zijn.

Ik kijk hoe Corina zorgvuldig het scheermesje over haar been schraapt. We zijn allebei al een tijdje stil geweest als ze zegt: ‘Ken jij Margot Dewaal?’

Ze toont me een onheilspellend lachje. Ik schud mijn hoofd. Corina kent veel mensen die ik niet ken.

‘Het schijnt,’ zegt ze, ‘dat zij niet alleen haar benen scheert, maar dat zij ook vanonder helemaal kaal is.’

Haar ogen glunderen. Ik trek een vies gezicht – wat haar lach nog breder maakt.

‘Mocht je ooit besluiten om net als Margot Dewaal te zijn,’ zeg ik, ‘wil je me dan alsjeblieft niet vragen om erbij te zijn?’

Corina's lach zakt als een soufflé in elkaar en ze zegt: ‘Getverdemme. Moest je dat nou zeggen?’ Ze schudt misprijzend haar hoofd.

‘Soms zeg jij dingen, Sophie.’

Ik voel me schuldig en houd verder mijn mond. Corina haalt het mesje langs haar rechterhiel omhoog. Opeens vertrekt haar gezicht van pijn. Ik schrik, ik zie een lijntje bloed opwellen.

‘Fuck,’ mompelt Corina en ze veegt met haar hand het bloed weg waarna direct nieuw bloed verschijnt. Voor het eerste dank ik God dat ik blond ben. Corina pakt de douchekop en draait aan de knop voor koud water. Ze mikt de douchestraal op de wond.

Alsof ze weet wat ik zeggen wil, zegt ze geïrriteerd: ‘Het gaat wel.’

Terwijl het beeld van Corina's wegvloeiende bloed op mijn netvlies valt en het geluid van water in mijn oren klettert, denk ik: dus voor jongens wil jij wel bloeden. Ik word overvallen door weemoed, het bijt als zuur in mijn ogen. Het is een mooi moment.

Debutant Thomas Möhlmann over de essentie van zijn gedichten

‘Het gaat me om het niet opzichtig verklooiën van de werkelijkheid’

DOOR EDWIN FAGEL EN CHANTAL VROUWENVELDER

Het langverwachte debuut van Thomas Möhlmann (1975) – *De vloeibare jongen* – werd op 9 september jongstleden in Perdu gepresenteerd. Lava sprak met de jonge debutant.

Door zijn dagelijkse bezigheden (o.a. als poëziemedewerker van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en redacteur bij het tijdschrift *Awater*) was Möhlmann al goed ingeburgerd in de literaire wereld. Met publicaties in verschillende tijdschriften en bloemlezingen wekte hij de interesse van verschillende uitgevers.

Het was inmiddels niet meer de vraag óf Möhlmann een bundel zou gaan publiceren, maar eerder: wanneer en bij wie.

Hoe is deze bundel tot stand gekomen?

‘Voormalig Prometheus-redacteur Tom van Eck overtuigde me ervan dat deze uitgever voor mij de juiste uitgeverij zou zijn. Het pluriforme fonds van de uitgeverij sprak me erg aan. Prometheus geeft het werk van bijvoorbeeld zowel een jonge, experimentele dichter als Saskia de Jong uit, als de sonnetten van Jean Pierre Rawie. Maar een belangrijker argument was dat ik Tom van Eck vertrouwde als redacteur. Het klinkt wat eenvoudig, maar een redacteur moet echt kunnen lezen, je moet op die kwaliteit kunnen vertrouwen. Dat was het geval bij Van Eck, hij heeft het grootste deel van mijn bundel geredigeerd.

‘Met zijn opvolger, Job Lisman, vind ik het ook heel prettig werken. En ten slotte was het heel belangrijk dat men bij Prometheus pragmatisch is ingesteld. Als het aan mij had gelegen, zou ik nu misschien nóg aan het manuscript hebben zitten werken. Iemand moet het besluit nemen dat het af is.’

Daar heb je zelf moeite mee?

‘Het is heel verleidelijk om aan een gedicht of manuscript te blijven sleutelen. Redelijk wat gedichten in deze bundel hebben al in eerdere versies in verschillende literaire tijdschriften

gestaan, sommige al jaren geleden [bijvoorbeeld in Lava 9.1 – red.]. Ik kon die gedichten op dat moment wel als voltooid beschouwen, maar na verloop van tijd blijkt er ergens toch nog wel wat te peuteren. Zelf ben ik er natuurlijk van overtuigd dat ze daar nóg beter van zijn geworden.

‘Op een gegeven moment moet het echter af zijn, het is goed als iemand een grens stelt. Mijn uitgever is erg voortvarend; in eerste instantie zou de bundel in november uitkomen, maar de publicatiedatum is zelfs vervroegd. Het is intussen een opluchting dat ik deze gedichten nu kan loslaten en door kan met de volgende.’

Gaat het schrijven van je tweede bundel opnieuw zoveel tijd in beslag nemen?

‘Dat denk ik niet. Ik heb mezelf als dichter beter leren kennen. Ik schat dat ik over een jaar of twee wel weer een bundel bij elkaar heb geschreven.’

Wat trekt jou aan in het schrijven van gedichten?

‘Volgens de Wet van Koenegracht begint een dichter met het schrijven van gedichten om een eenvoudige reden: voor de meisjes. Zo begon het bij mij rond mijn twaalfde ook wel, geloof ik. Eenmaal gefascineerd door het medium, merk je dat het niet interessant is om te laten zien hoe goed je zelf kan dichten – het gaat erom hoe sterk de gedichten zijn, om wat ze laten zien.’

Wat laten jouw gedichten zien?

‘Ik schrijf geen gedichten die een duidelijke boodschap aan de lezer willen overbrengen. Het gaat me om het eigen universum dat je in de taal kunt creëren, een aannemelijk universum dat door lichte verdraaiingen gaat knarsen. Het gaat me om het niet opzichtig verklooiën van de werkelijkheid, het spanningsveld dat daardoor ontstaat.

‘Het openingsgedicht is hier de meest eenvoudige en duidelijke uitwerking van. Het gedicht opent met een al te lieflijke observatie, die in de laatste strofe uit de bocht vliegt: al die lieflijke beelden worden in een zak met stenen in het water gegooid. Het is niet het sterkste gedicht uit de bundel, ik zie het als een eerste verfstreek, waarmee de lezer in niet mis te verstane woorden wordt meegedeeld wat hem te wachten staat.’

Wat bedoel je met dat ‘eigen universum’?

‘De verbeelding is een belangrijk aspect van mijn poëzie. De reeks *Gevlekte weg* die losjes gebaseerd is op de film *Orbis Pictus* van Martin Šulík, is misschien illustratief hiervoor. Aan deze fantasievolle, licht absurde film, heb ik bepaalde personages en scènes ontleend. De reeks volgt de

film niet getrouw, omdat ik uit mijn geheugen aan de film refereerde.

‘Na het voltooiën van de reeks heb ik de film opnieuw gezien, het was heel boeiend om te zien wat herinnering en fantasie met de filmscènes hadden gedaan. De gedichten zijn dus wel gebaseerd op *Orbis Pictus* maar ze zijn daar in feite steeds meer los van komen te staan. Zo is het ook met het schrijven over de werkelijkheid. De gedichten hebben een eigen wereld, een eigen sfeer gecreëerd, die natuurlijk op veel punten overeen komt met de alledaagse werkelijkheid, maar op veel punten ook afwijkt.’

Wat of wie is de vloeibare jongen?

‘De vloeibare jongen is overal, of kan overal zijn. Hij is iemand met een vloeiende identiteit, niet gebonden aan één identiteit, maar ook weer niet zo identiteitsloos dat hij onherkenbaar is. Er zit een ontwikkeling in de gedichten, de vloeibare jongen loopt tegen zijn grenzen aan, doordat hij niet stoffelijk is, en daardoor een meisje dat in het water verdrinkt niet kan redden. De bundel besluit dan ook met een realistisch gedicht waarin alles is zoals het is, eenvoudig en onverschillig, waarin geen plaats meer is voor de verbeelding. De vloeibare jongen keert op zijn schreden terug. Gedeeltelijk.’

Je hebt het gedicht In het bos aan collega-dichter Alfred Schaffer opgedragen.

‘De directe aanleiding hiervoor was het antwoord dat Schaffer gaf in het interview in Lava 10.2 op de vraag wat hem dreef als dichter: “Onrust. Angst. Achterdocht. Nieuwsgierigheid.” Deze steekwoorden waren de leidraad voor het schrijven van het gedicht *In het bos* een gedicht bovendien waarin ik voor mijn gevoel het vocabulaire en de techniek van Schaffer een beetje opzoek.

‘Ik heb overigens aan verschillende dichters veel te danken. Dit is een te gekke tijd om poëziefhebber in te zijn en zelf gedichten te schrijven. Veel dichters van dit moment zijn verschrikkelijk goed en zeer divers; het is dan ook eigenlijk zorgwekkend dat de aandacht voor poëzie in de landelijke dagbladen afneemt. Ik heb ook veel gehad aan gedichten van bijvoorbeeld Tonnus Oosterhoff, K. Michel, Erik Lindner, Jan Baeke, en zo kan ik nog wel even doorgaan.’

Niet bang voor te veel beïnvloeding?

‘Nee, ik schrijf mijn eigen poëzie. Maar het is niet slecht dat dichters elkaar inspireren en beïnvloeden, dat je bij een ander een onvermoede mogelijkheid van poëzie aantreft. Het gaat om de

ontvankelijke houding, de verwerking van indrukken, en dat kan letterlijk alles zijn: geuren, gedichten, krantenberichten, films, popliedjes. Alles kan voer zijn, maar de verwerking ervan is altijd persoonlijk.’

De vloeibare jongen

Thomas Möhlmann

ISBN: 90-446-0659-X

Prijs: 14,95

Uitgeverij Prometheus

DE VLOEIBARE JONGEN

II

Zij drijft met haar ogen open, haar mond
al bijna zo bleek als de stenen en hij
kleeft haar aan met alles wat hij heeft

draagt haar tot waar het op zou houden
als hij begreep waarmee, met zijn armen
die weigeren van vlees te worden, zijn

tot sjaal geweekte zus, met al zijn ongeloof
kabbelt hij in haar volgelopen gezicht om
nog een knik, een fonkeling.

Thomas Möhlmann uit 'De vloeibare jongen'

IN HET BOS

Er worden geen vragen gesteld geen suggesties
gewekt, er wordt niet geveegd maar gestreeld

eerst worden stammen van bomen gescheiden

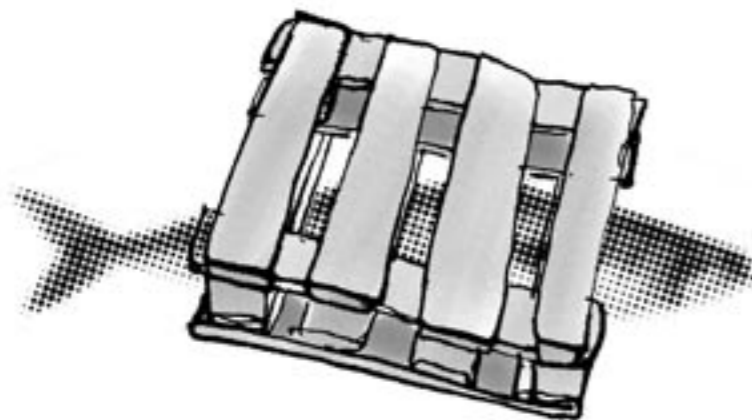
dan bladeren van scherven, pluisjes van stof

de eenvoudige gebaren boezemen iets in
waar het klaar is, lijkt nog niets begonnen

intussen vertrokken de sprokkelaars vanzelf
boog het zoekteam zich boven een vennetje
te ver voorover en leunden de overblijvers
tegen takken die er niet meer waren

mocht wie nu nog rest de behoefte voelen
zich tegen deze schoonmaak te verzetten
hij stuit op manshoge kabouters en woelt.

Thomas Möhlmann uit 'De vloeibare jongen'

hij erheen. Deze afdaling duurt lang, heel lang, alsof de ladder van onderen stiekem steeds weer wordt verlengd. Koude lucht dringt in zijn broekspijpen.

Hij bereikt de bodem van het schip. Het ruim is groot als een schouwburgzaal. De wanden zijn bedekt met een laag wit ijs, net als de vloer. Biber gaat op een stapel lege pallets zitten. De vrieskou is als een strakke band om zijn schedel.

Bovenin gaat een luik piepend open. Een vierkant stuk hemel komt bloot te liggen. De arm van een hijskraan verschijnt. Aan dikke touwen bungelt een pallet, vol kartonnen dozen. Langzaam zakt de pallet door het luik het ruim in.

Vlak boven de bodem van het schip laat de kraandrijver de vracht heen en weer slingeren. Wijder en wijder. Plotseling lopen twee mannen naar voren. Vlak voor het moment dat de pallet aan het einde van de slingerbeweging een fractie van een seconde stil hangt, schreeuwen ze iets naar boven en duwen tegen de pallet. De touwen verslappen en de pallet komt met een holle dreun neer, vlakbij de wand.

‘Okee dames!’ piept het gedrocht. ‘Beentjes wijd! We gaan beginnen!’ Zijn stem klinkt alsof hij gilt met kapotte stembanden. Het geluid gaat door merg en been, als een vork die over een bord krast.

De mannen gooien hun peuken neer en doen hun handschoenen aan. Biber schuifelt over het ijs naar de pallet, tilt tgo daa go , t k, ar de pal r il de pak, r e

verbergen het leven meestal achter gordijnen, luxaflex of lamellen. Een woning waar je zo naar binnen kunt loeren komt niet vaak voor. Nog zeldzamer is een glimp van de bewoners. Als hij al eens iemand spot, is de aanblik veelal slaapverwekkend: een man languit voor de tv, een jongen voor een pc, een vrouw aan het strijken. Mensen die samen iets doen ziet hij zelden. Misschien bevinden die zich achter de gesloten gordijnen. Een neukend stel heeft hij maar één keer gezien. Dat was wel meteen een complete pornofilm, met drie verschillende standjes op de bank. Toen zij hem ging pijpen, hield hij het niet meer uit en trok zich snel af. Het viel niet mee de verrekijker stil te houden.

Hij heeft de verrekijker geërfd van zijn vader, samen met een jachtgeweer. Na de begrafenis verdween de verrekijker in een doos, maar hij kwam bij de verhuizing weer tevoorschijn. Ook vond hij toen een gouden mechanisch horloge, dat tijdens zijn vaders leven al niet meer liep. Wat moest hij daarmee?

Het geweer heeft hij snel verkocht. Hij kan toch geen beest omleggen. Hij heeft een keer een mank hert in het vizier gehad, zijn kleine wijsvinger om de trekker gekromd. ‘Toe maar,’ zei zijn vader. ‘Je kunt het.’ Maar het ging niet. Zijn vader moest het doen. ‘Hij wordt nooit een jager,’ hoorde hij zijn vader later tegen een oom zeggen. ‘t Zit gewoon niet in ’m.’

Bij het stel is het licht vanavond uit. Hij richt de verrekijker op het gebouw daarachter en gaat alle verdiepingen langs. Niets. Hij focust op het hotel verderop. Dit hotel is de afgelopen maanden flink verbouwd. Iedere ochtend reden bestelbusjes voor. Bouwmateriaal werd uitgeladen en later meubilair. Waar doen ze het toch van, vroeg hij zich steeds af. Er overnachtte zelden iemand. Twee weken geleden was het ineens voorbij. Maar de gasten kwamen niet.

Tot vanavond: op de bovenste etage brandt achter de gordijnen in alle kamers licht. Bij de middelste kamer staan de balkondeuren wagenwijd open. Tegen het licht tekent zich het silhouet af van een persoon, leunend op het balkonhek.

Biber stelt scherp. Shit! De persoon kijkt met een verrekijker in zijn richting! Snel laat Biber de verrekijker zakken. Het silhouet maakt een vreemd gebaar in zijn richting: de rechtervuist wordt op het hart gelegd en vervolgens naar voren gezwaaid en geopend. Daarna gaat de figuur naar binnen.

‘Ping,’ doet de magnetron. Biber legt de verrekijker neer. Vette vis als makreel is heel gezond, zo heeft hij laatst gelezen.

Op de bovenste rij is plaats voor precies nog één doos. Hij zwaait de doos tot boven zijn hoofd en mikt. Mis. Hij springt, houdt de doos met beide handen tegen, komt weer neer, wurmt de doos met tot het uiterste gestrekte armen recht, duwt, hamert met zijn vuisten tegen het karton.

Eindelijk schuift de doos op z’n plek. Zijn armen vallen als touwen langs zijn lichaam. Hij kan ze niet bewegen.

‘Die geitenneuker heeft zeker te veel met z’n pik gespeeld gisteravond!’ Het gedrocht staat met gespreide benen op een stapel lege pallets en kijkt neer op de mannen, zijn varkenskop laag op de schouders en de vuisten in de zij, als was hij de kapitein van een slavenschip.

Biber glijdt over het ijs naar de pallet. Hij kijkt op z’n horloge. Bijna koffie. Hij grijpt een doos en loopt ermee weg, de pijn in zijn armspieren negerend. Zou het gouden horloge niet toch nog te maken zijn? Het is zijn schuld dat het stilstaat. Hij mocht het een keer dragen van zijn vader, maar hij vergat dat het niet waterbestendig was toen hij met vriendjes ging zwemmen in de vaart. Met knikkende knieën gaf hij het volgelopen horloge terug. Hij hoopte dat de oorvijs voor één keer zou uitblijven, maar wist niettemin dat de kans hierop miniem was. En inderdaad: de rug van zijn vaders rechterhand raakte hem vol op de wang. Hij durfde de klap nooit te ontwijken. Een paar druppels urine ontsnapten hem. Niet de fysieke pijn was het ergste, maar de vernedering. ‘Kun je nou nooit iets goed doen?’ zei zijn vader hoofdschuddend. ‘Gebruik toch je hersens een keer, man. Wat moet er nou later van je worden?’ De volgende dag bracht zijn moeder het uurwerk naar de horlogemaker, maar die kon er niks mee. Er zat te veel vuil in.

Kut! Alsof hij op een bananenschil is gestapt, glijdt de vloer onder hem vandaan. Hij komt plat op zijn rug en achterhoofd terecht. De lucht wordt uit zijn longen geslagen, zijn maag draait zich om. Hij ziet een ster. Met witte knokkels klemt hij de doos tegen zich aan.

‘Hé, Biber, ga je nou al liggen? We zijn nog lang niet klaar hoor!’

Biber komt overeind, de doos in een stevige omhelzing tegen zich aan gedrukt. Maar zijn armspieren kunnen de vijftientig kilo niet langer houden. De doos ontglipt hem en knalt tegen de vloer. Het karton scheurt open, het blok ijs glijdt uit de doos en spat uiteen op de grond. Bevroren makrelen schieten alle kanten op.

In de hotelkamer is van alles gaande. Mensen lopen door elkaar heen, met papieren, met servies. Kinderen rennen heen en weer, verkleed als Mickey Mouse en Zorro. Eén persoon rijdt op een soort invalidenwagentje rond.

De persoon verdwijnt uit beeld, maar is snel weer in zicht. Hij schijnt het wagentje te zijn uitgeklimmen, want nu staat hij met gespreide benen midden in de kamer. Een golfbeweging trekt door zijn spieren, van zijn linkerkuits tot in zijn nek en van zijn nek tot zijn rechterkuits. Door de lichtval van achteren kan Biber het gezicht niet goed zien. Er ontbreekt schijnbaar geen neus, maar dat kan gezichtsbedrog zijn. En het haar is lang. Uit het postuur is het geslacht niet af te leiden, maar de mimiek is mannelijk.

Een man in pak trekt de gordijnen dicht. Meteen doet de figuur ze weer open. De man protesteert en wijst naar buiten. Maar de figuur is kennelijk de baas, want de gordijnen blijven geopend. Hij gaat verder met zijn bewegingen. Die zijn mechanisch en soepel tegelijk. En ritmisch, alsof er muziek aan staat. Er volgt een pirouette, die besloten wordt met een hand in het kruis: het bekende gebaar van Michael Jackson, perfect geïmiteerd. Hij verdwijnt uit beeld. Er lopen wat mensen heen en weer. Dan passeert hij de balkondeur met een baby op zijn armen. Het ziet er wat housterig uit.

Even later loopt hij het balkon op, maar blijft opeens in de deuropening staan, alsof hij geroepen wordt. Hij draait zijn hoofd en gedurende twee tellen valt het licht recht op zijn gezicht. Biber kan het niet geloven, maar weet tegelijk dat het waar is. Dat maskerachtige gezicht met die vreemde poppenogen, dat rattenneusje, die rare kaaklijn, het kan gewoon niet anders: dit is Michael Jackson. Alles valt op z'n plaats: Jackson is in Nederland voor twee concerten, het nieuws dat hij op een strikt geheime locatie verblijft, de mysterieuze verbouwing van het hotel, de perfecte imitatie, de kinderen.

Biber zwaait.

Michael Jackson zwaait terug.

Biber legt de verrekijker neer, maakt een stopgebaar, ten teken dat Michael even moet wachten, wijst daarna naar zichzelf en maakt een groot schrijfgebaar in de lucht. Michael steekt zijn duim omhoog.

Biber duikt naar binnen. Hij spreidt een vel cadeaupapier over de keukentafel en schrijft op de witte achterkant met een grote viltstift: I DON'T LIKE YOUR MUSIC.

Met gespreide armen houdt hij het papier uit het raam. Michael tuurt door zijn verrekijker. Hij zet iets aan het oor, lijkt te praten. Daarna maakt hij een stopgebaar richting Biber. Enige tijd blijven ze elkaar aankijken, zonder verrekijker. Tweehonderd meter, groter kan de afstand niet zijn.

Een auto stopt voor het hotel. Een man stapt uit, met een pak in zijn handen, betreedt het hotel. Michael gaat naar binnen.

Plotseling is hij er weer, met een groot stuk papier.

Biber zet de verrekijker aan zijn ogen en leest: WHY NOT?

Biber schrijft: IT'S TOO COMMERCIAL, en laat het Michael zien.

Michael tuurt even, gaat de kamer in, en komt terug met de vraag: WHAT KIND OF MUSIC DO YOU LIKE?

THE KINKS, antwoordt Biber.

ME TOO! THEY'RE GREAT! reageert Michael.

WHAT'S YOUR FAVOURITE KINKS SONG? vraagt Biber.

SEE MY FRIENDS, antwoordt Michael. Hij laat het vel papier zakken en houdt meteen een tweede omhoog. Biber leest: I LOVE YOU! Michael maakt het gebaar met de vuist.

Ineens duikt een man achter Michael op en pakt hem stevig bij de bovenarmen. Het papier valt uit zijn handen. De man trekt hem achterwaarts de kamer in, iemand anders gooit de balkondeuren dicht en schuift de gordijnen dicht. Het vel papier deint als een boomblad richting straatstenen.

Het licht gaat over de hele verdieping uit. Zwarte BMW's rijden voor, schichtige figuren met draadjes uit hun oren duiken erin. Met hoog toerental verlaten de limousines de straat.

Het ruim is als een Grieks amfitheater, gebouwd van dozen ingevroren makrelen. Onderaan in het midden is nog een stuk van de scheepsbodem onbedekt. Dat zou het toneel kunnen zijn.

Biber gaat bij de mannen staan, op de onderste rij. Door het luik daalt de eerste pallet. De mannen turen omhoog, alsof zij collectief getuige zijn van een buitenaardse landing. Gehoest klinkt door de metalen ruimte.

Biber hoort twee mannen praten over Michael Jackson. Een van hen heeft op de zwarte markt kaartjes kunnen bemachtigen en is gisteravond naar het concert geweest. 'Wat een show zeg,' vangt Biber op. 'En wat kan die gozer dansen. Niet normaal gewoon.'

Biber gaat erbij staan. 'Je gelooft nooit met wie ik gisteren gesproken heb.'

'Met wie dan?'

'Met Michael Jackson.'

'O. Weet je wel zeker dat hij het was?'

'Hoezo?'

'Heb je de Telegraaf niet gelezen?'

'Nee.'

'Hij schijnt tegenwoordig lookalikes te gebruiken, overal waar hij gaat.'

Bovenin klinkt een doffe knal van knappend touw. Biber kijkt omhoog.

'Er gaan zelfs geruchten dat hij gisteren niet zelf op het podium stond.'

De onderkant van de pallet komt als een komeet op hem af.

'O.'

De dreun galmt nog lang na.

Snel halen de mannen de dozen en de pallet weg. Bibers lichaam vertoont rare hoeken en bloeddende uitstulpingen. Maar het is vooral de bevroren blik waardoor niemand zich haast om een ambulance te bellen.

PLATTEGROND VAN HET THEATER

als ik verdwijn zou het in hoeken zijn. deze
witheid van ontwaarding waar verkwistende woorden
achter zijn gebleven in stiltes naam zelf.
ontvleugend en zij bij zij: deze bleke herkenning.

we werden dronken van gefermenteerde nachtschade
de vruchten en gif van binnen, achteraf: tijd met
twee dikke oren luistert in afwezigheid.
plattegrond van het theater

WIJ

ik wilde je in glanzend rood papier verpakken
gedecoreerd met gouden linten en je naar me
toezenden; als een overzees pakketje. maar ik wist niet dat
de zee koud was en diep en te doorschijnend. en ik wist niet
dat de maan uit zijn orbit gesmeten was.

en jij vloog, en ik wist niet wat ik je moest vragen.
ik wist niet dat stilte me onzichtbaar zou bleken. ik
wilde liefdesgedichten schrijven, en je voeten tegen
mijn buik de nacht inwrijven. kijk niet naar me, je weet
dat ik lieg.

DE BUIK VAN DE STAD

hoor ze fluisteren, deze smalle straten, 'kom ga met me mee en verdwijn, ik zal bevallen van krankzinnigheid'. ventrikels, en kamers waar je nooit mocht komen – een ondertoon: staccato ritme, spasmes van gevleugeld idioom.

we hadden in transparantie geleefd, we hebben in een donkerte geleefd, we hebben in een paleis geleefd. toe vergeet dat niet. en herinner je je deze lichte lumineuze taal. theater; deze verorberde baarmoeder; waar de zon van binnenuit onze kleuren bleekte. en voorland bezoekt de dissonante taak van alchemie.

laat ons een huis bouwen!

DUBBELPORTRET

Anna Verstil studeerde rechten, had lichtgroene ogen en speelde toneel. De laatste rol die ze speelde, was die van Katharina in *Het temmen van de feeks*. Op een donderdagmiddag werd ze in een park vlakbij het station verkracht en vermoord.

Haar vader schildert sindsdien elke week het gezicht van de verkrachter en moordenaar. De buurt waar hij woont ademt oud geld. In de Jozef Israëllaan lopen zelfs de honden met opgeheven hoofd. Het atelier van de schilder kijkt uit op het Rosarium en het park. Veel gras, grindpad, een vijver, vissen van goud, deftige dames met stijve knieën en hoedjes. De vachten van de honden zijn gekamd. De poezen Perzisch. De parkjunk heeft gloednieuwe glimmende Adidas.

Verstil zet het doek met het gezicht van de man die zijn dochter wurgde in de erker tegen het raam. Hij pakt een stoel en zet die even verder met de rug ernaartoe. Als hij wijdbeens achterstevoren op de stoel zit, legt hij zijn kin op de rugleuning en kijkt zijn creatie in de ogen.

Tot de dag dat zijn dochter ontkleed en levenloos in dat park werd gevonden, schilderde hij

vooral naakte meisjes en bejaarde dames. Met succes. Hij heeft naam. Nu zet hij elke maandag dat donkere en glasheldere mannengezicht in de erker. En elke week gebeurt hetzelfde. Er komt een moment dat hij het terug op de ezel zet. Dan gaat de roller eroverheen. Het doek wordt weer maagdelijk wit. Uiteindelijk maakt Verstil er een doodgewoon werk van. Hij schildert een haastige vaas bloemen, of, als hij zin heeft, zet hij het park met de vijver en de dames met hun shi-tzu's erop. Dat gaat elke week zo. De portretten van de moordenaar en verkrachter overleven het niet. Verstil loopt op het schilderij af en draait het om. Er moeten naakte meisjes en bejaarde dames op de wereld worden gezet.

In het park beneden zit ik met een dun meisje op een bank. Ik kijk naar haar lippen. Ze zijn smal en in het lichte roze herken ik kleine groeven, dode fragmentjes huid, van iemand anders.

‘Eigenlijk heb ik helemaal geen steil haar,’ zegt ze. ‘Ik heb pijpenkrullen.’

De stijve dames en de hondjes trekken in een stoet voorbij. In de vijver staart een eend naar een dikke vis. Het meisje heeft mijn hand gepakt. Zojuist zijn we bij het graf van haar oudere broer, Mark, geweest. Een begraafplaats in de duinen. In de hemel hingen geluidloze meeuwen. Verstild spelend in de wind. Op de steen van de broer van Linda, zo heet het dunne meisje, stond: “Mark van de Berg”. Verder niets.

‘Wat doen data ertoe?’ verklaarde zijn zusje. ‘Hoe oud hij is geworden. Wanneer hij is gestorven. Wie zijn familie zijn. Een motto. Dat hoort op zo'n steen te staan. Wij bedachten dat het allemaal niet belangrijk was. Hij is dood. Dat is het enige dat telt.’

Op de steen ernaast zat een enorme vlek meeuwenpoep. Aan het einde van elke rij grafstenen stond een zwart emmertje met een borstel erin.

Mark werd onthoofd door een Haagse tram. Het was een dinsdag. Dan is er altijd veel dood aan de hand. Het regende. Hij fietste over de Turfmarkt met één hand aan het stuur omdat hij probeerde zijn handschoenen aan te trekken. Dat is lastig op de fiets. Het was koud. Met een flinke vaart naderde hij de tramrails voor de Albert Heijn. Het trambelletje rinkelde. Iets moet hem gezegd hebben dat hij nog voor de tram langs zou kunnen want, zo meldden meerdere getuigen achteraf, hij minderde geen vaart. Eerder nog leek hij te versnellen. Op het allerlaatste moment zag hij zijn fout in, maar zijn rechterhand zat klem in de handschoen. Met zijn vrije hand kneep hij uit alle macht in de handrem. Zijn voorwiel blokkeerde volledig. Als uit een katapult werd hij van zijn fiets geschoten. Hij landde op de rails een fractie van een seconde voordat de tram voorbij denderde. En wat de Haagse Tram Maatschappij zelfs achteraf voor onmogelijk hield, gebeurde... het voorste wiel scheidde het hoofd van Mark van zijn lichaam.

Een vrouw die op dat moment de Albert Heijn uit kwam, vertelde dat het hoofd nog zeker tien meter doorrolde en tegen een boompje stil kwam te liggen. Met open ogen.

‘In de modder,’ verklaarde ze met hese stem tijdens een interview met de plaatselijke televisie. De rimpels stonden dik op elkaar ‘h n ik t'ker tket dketet , l et

‘Je hebt gelijk,’ zucht Verstil. ‘Het is goed. En jij mag eroverheen.’

Ze schudt haar hoofd. ‘Maar dat doe ik niet.’

‘Wat maakt het uit?’ vraagt Verstil bijna meer aan zichzelf dan aan Linda. ‘Het is een bosje bloemen, het park, een ander meisje of jij. Er gaat sowieso iets overheen.’

‘Dat maakt alles uit,’ zegt ze. ‘Het maakt alles uit.’

Verstil zoekt glazen voor de cola, maar Linda heeft haar armen over elkaar geslagen. De bejaarde dame stapt van haar krukje, schudt onze handen, gaat in het licht staan en trekt haar badjas uit. Verstil overhandigt Linda een glas cola en mompelt dat hij een ander doek zal gebruiken. ‘Het is mij allemaal om het even,’ zegt hij twee keer. Linda kleedt zich in de hoek van de kamer uit. Als ze naakt naast de bejaarde dame gaat staan, is Verstil al begonnen met schilderen.

‘Niet poseren, dames. Niets doen dan gewoon zo blijven staan. Naast elkaar. That’s it.’

Later gaan we samen bij Florencia een ijsje eten. De Italiaanse vrouw die het ijs verkoopt, heeft een moedervlek op haar wang. Er groeien lange, donkere haren uit. Ik raak mijn ijs niet aan, maar de lippen van Linda.

‘Je bent mooi,’ zeg ik.

Ze knikt en likt wat straciatella-ijs van haar bovenlip.

Buiten eten duiven de resten van de ijscohortjes van de grond. Een tram raast gehaast door de Torenstraat.

‘Ik weet een goede verfwinkel waar we terecht kunnen,’ zegt ze.

Ik knik. Morgen hebben we een drukke dag. We gaan samen de trams van de stad overschilderen. Net zolang totdat ze allemaal verdwenen zijn.

ALSOF WE REDEN.

er hangt herfst in mijn haar

en waar ik moesson wil is er woestijn.

ik broed op die zinnen.

(ach kon je maar mijn voorhoofd lezen)

jij blijft echter onophoudelijk

wrijven in die kin van je,

(zie je dan niet dat die haren wringen?)

dan plots alsof je het eindelijk snapt, knapt

wat in je hoofd: *oh god waar*

zijn we mee bezig???

je slaat het stuur om en achterom

wordt geclaxonneerd.

de boom in.

halfopen lig je daar maar

het laat mij

ijskoud.

(hoe onnozel)

C O L O F O N

Dit is Lava Literair Tijdschrift, jaargang 11, nummer 3 (oktober 2005)

Redactie Mathijs Schiffers (hoofd), Floor Buschenhenke, Edwin Fagel, Kees Henniphof,

Ronnie van Veen, Chantal Vrouwenfelder

Ontwerp en vormgeving Geert Dijkers

Illustraties www.ramonverberne.nl

Drukkerij Van Marken Delft Drukkers

Lava Literair Tijdschrift is een onafhankelijk Utrechts podium voor aanstormend literair talent. Kijk voor informatie over losse Lava's (EUR 5,00) of een jaarabonnement (EUR 18,50) op onze website www.lavaliterair.nl

Volgende deadline voor kopij is **1 december 2005**

Stuur uw bijdrage per e-mail naar info@lavaliterair.nl

BIOGRAFISCH

Xander Michiel Beute (1975) debuteerde in 1999 met *Nachtvoorstelling*. In 2001 verscheen zijn tweede roman *Hinkelen met God*. Beute is columnist voor het U-blad. Hij publiceerde onder meer in de tijdschriften Tzum, Renaissance en Passionate.

Estelle Boelsma (1971) is dichter en beeldend kunstenaar en studeerde in 1998 af aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Arnhem. Ze publiceerde gedichten in de tijdschriften Ruim, Concept, de Revisor en de Brakke Hond.

Alvert Kostverloren (1967) is een voormalige neerlandicus, oracle-specialist en hogeschooldocent taal-, kunst- en literatuurbeheersing. Hij woont in een dorp en schrijft in opdracht, voor zichzelf en voor anderen. Dit jaar reist een expositie van zijn gedichten door Midden-Nederland.

Sylvie Marie (1984) is studente politieke wetenschappen te Gent en schrijft zich tussendoor de inkt uit het lijf met poëzie en soms een tikkeltje proza. Ze publiceerde haar werk reeds op literaire internetmagazines als meander, opspraak digitaal, het schrijverspodium, verlaine en het muzenkoeriertje. Meer van haar lezen? Kijk op <http://komdichter.blogspot.com>.

Anke Scheeren (1982) studeert biologische psychologie in Maastricht. Heeft van jongs af aan een grote affiniteit met schrijven (en lezen). Won de Limburgse voorronde van de schrijfwedstrijd Write Now! 2004 en publiceerde ook in Lava 11.2.

Luc Vandaele is tussen de veertig en vijftig jaar oud. Hij publiceerde onder meer in De Neus Online en Writersblock Magazine. Schreef daarnaast toneelstukken, waarvan een aantal is ondergebracht bij toneeluitgeverij Vink te Alkmaar.

Igor Znidarsic (1957) publiceerde als freelance-journalist onder andere in De Volkskrant, NRC Handelsblad en HP/De Tijd. Sinds vijf jaar is hij hoofdredacteur van een tijdschrift voor voedingsmiddelen. In het verleden schreef hij geregeld verhalen, hetgeen hij sinds enige tijd weer heeft opgepakt.

ISSN 0929-5968
Losse nummers EUR 5,00
www.lavaliterair.nl